

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/934
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/662
Başvuran : A.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : Toros Mahallesi Şehit Metin Düzgün Caddesi No: 11
Ereğli/Konya

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki oda değişikliği uygulaması sebebiyle açık ceza infaz kurumuna ayrılmasının engellendiği, ırk ve mezhebi sebebiyle Kurumda baskı ve şiddet gördüğü ve bu olaylardan şikâyet etmesi halinde disiplin cezası aldığı, revire çıkmayı talep etmesi halinde personelin hakaretine uğrayarak revire çıkarılmadığı, hastanede aylık olarak kontrole gitmesi gerektiği ancak hastaneye sevk sürelerinin kasten uzatıldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Uzun süredir bulunduğu Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda gerçekleştirilen sosyal, sportif ve kültürel faaliyetlere düzenli olarak katılarak iyi halini sürdürdüğünü,

b. Yakın zamanda ağır bir ameliyat geçirdiğini, ameliyat sonrası ayda bir hastaneye kontrole gitmesi gerekirken bu sürenin Kurum personelinin tutumu sebebiyle üç aya kadar uzayabildiğini, pandemi şartları sebebiyle hastaneye sevk edilip Kuruma geri getirildiğinde karantina koşuşuna alındığını, karantina koşuşuna alınmasının oda değişikliği olarak kabul edildiğini, iki yıldır aynı koşuşta bulunmasına rağmen sürekli olarak oda değiştirmiş olarak gözüktüğünü, bu sebeple açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkının engellendiğini,

c. Irkı ve mezhebi sebebiyle Kurumda baskıya ve şiddete maruz kaldığını, bu uygulamalardan yakınlarına bahsettiği takdirde disiplin cezası aldığını, Kurum uygulamalarına yönelik yetkili makamlara dilekçe yazdığını ancak muhatap bulamadığını, bu durumun yazdığı dilekçelerde değişiklik yapılmasından kaynaklandığını,

ç. Mahpusların durumunun ciddi olmadığı sürece revire çıkmadıklarını, bu sebeple bazı mahpusların revire çıkabilmek için kendilerine zarar verdiğini, bu uygulama sebebiyle bazı mahpusların intihar ettiğini,

d. Hakkını arayan mahpusların listesinin tutulduğunu ve bu listedeki mahpuslara keyfi olarak disiplin cezalarının verildiğini, bu uygulama kapsamında kendisi hakkında keyfi olarak hücreye koyma cezası verildiğini,

e. İnfaz ve koruma başmemuru odası ve revirde fiziki şiddete maruz kaldığını, ancak bu bölümleri gören güvenlik kamerası bulunmadığından kanıtlayamadığını, kendisine baskı ve şiddet uygulayan Kurum personeli

hakkında soruşturma başlatılması ve soruşturma süresince söz konusu personelin görevden uzaklaştırılması gerektiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın eğitim ve iyileştirme kapsamındaki faaliyetlerin çoğuna katıldığı, ayrıca açık öğretim lisesinde eğitimini sürdürdüğü,

b. Kurumda bulunduğu süre içerisinde başvuranın 52 kez oda değişikliği işlemine tabi tutulduğu, başvuranın iddia ettiği gibi karantina koğuşuna alınmasının da oda değişikliği istatistiğine eklendiği, ancak başvuranın çoğunlukla disiplin cezası alması sebebiyle oda değişikliği işlemine tabi tutulduğu,

c. Başvuran hakkında Kurumda bulunduğu süreçte 35 disiplin cezası verildiği ve bu cezalardan 13 tanesinin itiraz üzerine kaldırıldığı, kalan cezaların ise infaz edildiği veya infaz edilmek üzere sırada beklediği, başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebinin söz konusu disiplin cezaları sebebiyle kabul edilmediği,

ç. Başvuranın Kuruma nakledildiği tarihten başvuru tarihine kadar çeşitli rahatsızlıkları sebebiyle 104 kez revire çıkarıldığı, bu tarihler arasında 29 kez Ereğli Devlet Hastanesine sevkinin gerçekleştirildiği, başvuranın 11/5/2022 tarihinde ameliyat sonrası son doktor kontrolünün gerçekleştirildiği, tedaviyi gerçekleştiren doktor tarafından bu tarihten sonrası için kontrol günü verilmediği,

d. Hastaneye sevklerin kronolojik sıraya göre gerçekleştirildiği, Kurumun şartları, jandarma personelinin yetersizliği, Ereğli Devlet Hastanesinde ilgili branş uzmanının bulunmaması veya yetersizliği ve hastaneye sevki bekleyen mahpus sayısının fazla olması sebebiyle sevklerde gecikme yaşanabildiği,

e. Başvuranın son üç ay içerisinde diğer kurumlara dört kez dilekçe gönderdiği, bu dilekçelerin derhal gerekli mercilere iletilmediği,

f. Başvuranın yakınlarıyla sıklıkla açık görüşler vasıtasıyla görüştüğü, telefon görüşmelerinde kendini öldüreceği, Kurum personeli hakkında tehdit içerikli söylemlerde bulunması sebebiyle hakkında disiplin cezalarının verildiği,

g. Kurumda yaşanan intihar olaylarına dair soruşturmanın Ereğli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütüldüğü, konu hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararının verildiği,

ğ. Başvuru üzerine İdare tarafından bazı Kurum personelleri hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı, soruşturma sonucunda disiplin soruşturması açılmasına yer olmadığı kararının verildiği,

4. Muhatap Kurumun cevabi yazısı ve ekleri başvurana iletilmiş, ancak başvuran süresi içerisinde yazılı görüş sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir."

Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(...)

(8) 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(...)”

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda Kurumun görev alanına girip girmediği yönünden de incelenir.”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesi şöyledir:

“(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

10. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Mahpuslar, kendileri ile ilgili riskin gerekli kıldığından daha uzun süre özel bir güvenlik rejimine tabi olmamalıdır. Bunun için, yerleştirme kararlarının düzenli olarak gözden geçirilmesi gereklidir. Bu incelemelerde, böyle bir değerlendirmeyi yapmak üzere özel eğitim almış personel tarafından her bir mahpusun sürekli olarak değerlendirilmesi yapılmalıdır. Ayrıca mahpuslar mümkün olduğunca yerleştirmenin ve gerekirse bu sürenin uzatılmasının nedenleri hakkında tam olarak bilgilendirilmelidir. Bu sayede, bu önlemi sorgulamak için çeşitli kanalları etkin olarak kullanmaları sağlanacaktır (Avrupa Konseyi, Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi [CPT], CPT Standartları, CPT/INF/E (2002) 1 – Rev.

2010, para. 32.). Somut olayda başvuran, gereken şartları sağlamasına rağmen İdarenin oda değişikliği uygulaması sebebiyle açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkına erişemediğini iddia etmiş; muhatap İdare ise başvurana eylemleri neticesinde verilen disiplin cezaları sebebiyle açık ceza infaz kurumuna ayrılmasının reddedildiğini ifade etmiştir. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in 36'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre; *“Hükümlülerin açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infaz edilmesine ve ceza infaz kurumlarından doğrudan koşullu salıverilmelerine ilişkin talebi üzerine ilgili talebin mevzuatta belirtilen süre ve kaldırılmamış disiplin cezasının bulunmaması gibi şartları taşıyıp taşımadığı idare tarafından araştırılır, gerekli şartları taşımayanların talepleri reddedilerek hükümlüye tebliğ edilir..”* İlgili mevzuat hükümleri ile muhatap Kurum tarafından iletilen belgeler birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılma için gerekli şartları sağladığı iddiasının gerçeği yansıtmadığı görülmüştür. Bu sebeple, başvuranın mezkûr iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

14. İncelemesi gerçekleştirilen somut başvuruda, başvuran yakın zamanda ağır bir ameliyat geçirdiğini, aylık doktor kontrolüne götürülmesi gerektiğini ancak Kurum personelinin ırkı ve mezhebi sebebiyle ayrımcılık yaparak hastaneye sevkini geciktirdiğini ve kendisini mağdur ettiğini iddia etmektedir. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *“Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri”* başlıklı 71'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.”

15. Muhatap İdare, iddiaların gerçeği yansıtmadığını, başvuranın düzenli olarak hastaneye sevkinin gerçekleştirildiğini, ancak bazı zamanlarda çeşitli etkenler sebebiyle hastaneye sevklerde gecikme yaşanabildiğini belirtmiştir. Konu ile ilgili muhatap İdare tarafından Kurumumuza iletilen belgeler incelendiğinde; başvuranın bir çok kez Ereğli Devlet Hastanesinin ilgili branşlarına sevkinin gerçekleştirildiği ancak muhatap idarenin elinde olmayan sebeplerden dolayı bazı durumlarda sevklerin geciktiği, bununla birlikte söz konusu durumun hayati önem arz eden ivedilikte olmadığı anlaşıldığından kötü muamele yasağı için aranan eşğin aşılmadığı, dolayısıyla hak ihlali bulunmadığı değerlendirilmiştir.

16. Başvuran, ayrıca kendisi hakkında verilen disiplin cezalarının dayanaksız olduğunu ileri sürmüştür. AİHM, kötü muamele iddiaların, yeterince açık, güçlü, birbiriyle uyumlu çıkarımlar veya çürütülememiş varsayımlarla desteklenmesini beklemektedir (AİHM, *Bouyid–Belçika*, B. No:23380/09, 28/9/2105, para.82.). Başvuran dilekçelerinde disiplin cezalarının somut bir temele dayanmadığını, dayanaksız olduğunu iddia etmişse de bu iddiasını destekleyecek bir argüman veya belge sunmamıştır. Başvuranın, hakkında verilen disiplin cezalarının herhangi bir temele dayanmadığına ilişkin iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

17. Başvuran Kuruma yönelik şikâyetlerinin gerekli mercilere iletilmediğini iddia etmektedir. Başvuranın Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile ilgili bazı iddiaları; dilekçelerine işlem yapılmadığı, personelin kendisine hakaret ettiği, kötü muamelede bulunduğu ve hakkında temele dayanmayan disiplin cezalarının verildiği şeklindedir. Kurumun cevabi yazısının ekinde sunulan belgelerden başvuranın Kurum İdaresine yönelik dilekçelerine dönüş yapıldığı anlaşılmaktadır. Kurum dışına gönderilen dilekçelerin gönderilme üst yazıları da cevabi yazının ekinde Kurumumuzla paylaşılmıştır. Personelin kendisine hakaret ettiği ve mahpuslara işkence uyguladığı iddiasına ilişkin Ereğli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında başvuranın

ifadesinin alındığı, başvuranın ifadesinde psikolojisinin bozuk olduğu dönemde personel hakkında şikâyette bulunduğunu, ırk ve mezhebi sebebiyle personel tarafından ayrımcılığa maruz kalmadığını ve personele yönelik şikâyetlerinin doğru olmadığını kabul ettiği 22/11/2022 tarihli karar incelenerek tespit edilmiştir. Bu belgeler sonucu dilekçelerine işlem yapılmadığı ve personelin kendisine kötü muamelede bulunduğu iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

18. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye